

A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSÉSZET ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KARÁNAK MINŐSÉGÜGYI STRATÉGIÁJA

ALAPELVEK, FŐIRÁNYOK

Karunk az európai irányokkal összhangban fontos feladatának és önálló felelősségének tekinti saját minőségcéljainak meghatározását, követését. Eredményes munkát végezni csak egyértelmű, az intézmény sajátosságait a változó körülmények közt szem előtt tartó fejlesztési stratégia megfogalmazásával lehet.

Minőségcéljaink meghatározása során támaszkodunk a hazai és külföldi kutatások eredményeire, az intézményi jógyakorlatok elemzésére, az adaptálásuk során szerzett tapasztalatokra (Eureka Moments 2012). Céljaink megfogalmazásában irányadó a felsőoktatás korszerű minőségbiztosítási alapelveit tartalmazó dokumentum, *Az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosításának standardjai és irányelvei (ESG 2015)*. E dokumentumnak nagy szerepe van a felsőoktatásban jelenleg is zajló paradigmaváltásban, amelynek lényege a tanulóközpontú megközelítés minél erősebb érvényre juttatása.

A minőségkultúra lényegi összetevője a *folyamatszemplélet*. A fejlesztési lépésekkel egyidejűleg meg kell teremtenünk a minél szélesebb körben történő visszacsatolás és a rákövetkező értékelés lehetőségét. Ez teszi lehetővé, hogy a minőségfejlesztő lépéseket időben meghozott korrektív intézkedésekkel támogathassuk. A fejlesztést egyetlen területen sem tekintjük lezárt tevékenységnek: a minőségbiztosítás ismétlődő ciklusait teremtjük meg, amelyek során a beavatkozások a fejlesztési szükségletek felmérésén alapulnak. Körültekintően és minden érintett szempontjából értékeljük a fejlesztés hatásait, szükség esetén pedig elvégezzük a korrekciókat. Így minőségfejlesztő tevékenységünk során az egyetemi tevékenységek fejlesztésére vonatkozó döntéseinket folyamatosan a feltárt tényekre alapozhatjuk.

Célunk a kari szintű *minőségkultúra* kialakítása. Mind a korszerű európai irányokból, mind pedig karunk sokszínűségéből és sokoldalúságából következik, hogy minőségcéljaink megfogalmazásakor nem csupán konkrét központi receptek, előírások, hanem általános, közös értékeken alapuló keretrendszer követésére törekszünk, amely decentralizáltan valósul meg. A minőségkultúra a teljes akadémiai közösség – diákok, oktatók, hivatalnokok – vezetőinek, képviselőinek és munkatársainak közös elkötelezettsége és felelősségtudata révén válik érvényessé és működőképpé.

A döntések nyomán a minőségkultúra iránti kölcsönös *elköteleződést* akkor várhatjuk el, ha ismerjük a fejlesztésben érintettek - az akadémiai közösség mellett a munkaerő-piaci és más közösségi szereplők - nézőpontját, prioritásait. Az ismeretszerzés mellett fontos a minőségbiztosítási tevékenységekben való közvetlen részvétel lehetősége, a bevonódás biztosítása. Meghatározó a kommunikáció minősége és a motivációk fenntartása.

A fenti célok érdekében a Kar megújította *bizottsági munkáját*. Átalakította a Minőségfejlesztési Bizottság keretrendszerét, újrafogalmazta feladatait. A munka sokrétűsége, a felsőoktatásban zajló paradigmaváltás fontossá tette egy új kari bizottság, az Oktatásfejlesztési Bizottság megalakítását is. Munkánk harmadik szervezeti pillére az erős hallgatói képvisellel működő Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése Bizottság.

A STRATÉGIAI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐ TERÜLETEI

I. Oktatás

Oktatásfejlesztési stratégiánk az egyetemi stratégiai célokhoz kapcsolódik. A PTE céljai:

- innovatív egyetem fejlesztése, azaz a rendelkezésére álló tárgyi és szellemi erőforrások mozgósításával az oktatás, a kutatás, a gyógyítás és társadalmi felelősségvállalás terén is kreatív, élenjáró, a társadalmi-gazdasági kihívásokra válaszolni képes intézményként működjön;
- nemzetközi egyetemmé válás, vagyis tevékenységének minden területén nemzetközi láthatósággal, versenyképességgel, ranggal és szolgáltatási színvonallal rendelkező entitásként a világ bármely országából érkező tanulni vagy kutatni vágyók számára vonzó szereplője legyen a felsőoktatási szférának.

Ezekkel összhangban a képzési programok hosszú távú stratégiai fejlesztésének kérdéseivel foglalkozó kari Oktatásfejlesztési Bizottság a képzésfejlesztést érintő kérdések elemzésével, javaslatok kidolgozásával, döntések előkészítésével, végrehajtásuk ellenőrzésével támogatja a Kar munkáját. A Bizottság feladatköre

- a képzési struktúrát érintő stratégiai elemzés elfogadása, és javaslatok tétele;
- a tervezett, illetve már létező képzések stratégiai szempontból történő véleményezése, javaslatok tétele;
- az oktatás módszertanára vonatkozó elemzés elfogadása, javaslatok tétele;
- az oktatás személyi és tárgyi feltételeinek elemzése, javaslatok tétele;
- a Kari Tanács vagy a Dékán felkérése alapján egyéb kérdésekben véleménynyilvánítás.

A Kar az egyetemi szabályzatok és célok kereteiben a következő sajátos stratégiai oktatásfejlesztési célokat határozza meg:

1. Képzési programok kialakítása, jóváhagyása, felülvizsgálata, folyamatfigyelése, értékelése

- Építeni kell a hallgatók, és más, a képzésben érintettek szakértelmére, véleményére;
- Vizsgálni kell, a program miként határozza meg a hallgatói teljesítményeket, illetve miként biztosítja a hallgatók zökkenőmentes előrehaladását.
- Az elvárt tanulási eredményeket támogató környezetet kell kialakítani;
- Kapcsolatot kell tartani társadalom fontos szereplőivel (közintézményekkel, egyházi és civil szervezetekkel, kormányzati szervekkel, for-profit szereplőkkel).
- Fejleszteni kell a kurzusok jelenleg is létező hallgatói értékelését, nagyobb mértékben kell bevonni a hallgatókat a képzési programok értékelésébe;
- A szakfelelősök, az egységvezetők és a Hallgatói Önkormányzat együttműködésével meg kell valósítani a képzési programok időszakos értékelését az általános minőségfejlesztési stratégia szempontjai alapján, különös tekintettel a tudományos színvonalra, a változások követésére, a társadalmi-munkaerőpiaci igényekre, a hallgatók képességei kibontakoztatására.

2. Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

- A hallgatóközpontú tanulás és tanítás és értékelés kultúrájának erősítése a Kar oktatói és hallgatói körében;
- a hallgatói motiváció és önreflexió folyamatos bátorítása
- a hallgatók aktív szerepvállalására való ösztönzés a tanulási folyamat egésze során
- a fentiek megjelenése a hallgatók értékelésében.

- annak szem előtt tartása, vizsgálata, hogy a tervezett vagy átalakítandó képzési program kifejezi-e a hallgatóközpontú tanulás, tanítás, értékelés eszközeinek ismeretét, és a program szakmai sajátosságának keretei között számol-e ezeknek az eszközöknek az alkalmazásával;
- a hallgatók számára a tanulmányok önálló szervezését támogató, felhasználóbarát információforrás biztosítása, annak a hallgatók visszajelzéseit figyelembe vevő fejlesztése;
- a generációs igényekhez igazodva e-tananyagok fejlesztése, e célú pályázati források felhasználása és keresése.

3. A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése

- a Kar hallgatók tanulmányainak, illetve tapasztalatainak elismerésére vonatkozó gyakorlatát - a lisszaboni elismerési egyezményrel összhangban - felülvizsgálja;
- a tanulmányok elismerésének alkalmazására vonatkozó tapasztalatokat az érintettek számára elérhetővé teszi.

Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

- Alkalmazkodás a sokszínű hallgatóság, például a felnőtt, részidős, munka mellett tanuló, külföldi vagy megváltozott képességű hallgatók egyenrangú igényeihez, az oktatás forrásaihoz való egyenlő hozzáférés biztosítása;
- a hagyományos és online tanulást támogató szolgáltatások elérhetőségének és hatékonyságának rendszeres értékelése;
- az egyéni hallgatói tanulmányi utakat támogató szolgáltatások – a forrásokhoz igazodó – fejlesztése;
- a hallgatók, oktatók és nem oktató dolgozók közötti kommunikáció fejlesztése;
- a hallgatók részére fogyasztóbarát információforrás biztosítása a képzési programokról;
- A tutorálás, mentorálás hagyományaira építve az ilyen szolgáltatások szélesebb körűvé tétele, intézményesítése.

Az oktatók alkalmazása és munkájuk segítése

- Az innováció, a korszerű technológiák alkalmazásának támogatása;
- képzők képzése típusú programok indítása;
- az erőforrásokat figyelembe véve az oktatók ösztönzése másutt történő vendégoktatásra, vendégoktatók fogadására;
- további rendszeres konzultáció biztosítása a munkatársak számára a kimeneti szempontú tervezés megkönnyítése végett.

II. Kutatás-fejlesztés

A PTE BTK kutatás-fejlesztési stratégiája a külső és belső folyamatok figyelembe vételével, azokhoz alkalmazkodva épül fel. Mivel a hazai hallgatói bázis mennyiségi növelésére jelenleg csekély lehetőség kínálkozik, a stratégia a külföldi hallgatók számának növelésére, valamint a minőség intenzív fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Ez a két cél szorosan összefügg, hiszen a minőség további javításával olyan nemzetközi szintű kiválósági műhely jöhet létre, amely hatékonyan és nagy számban képes idevonzani a külföldi hallgatókat.

A BTK sajátos stratégiájának elemei e téren a következők.

1. A humán erőforrás fejlesztése

- A saját kutatási területre vonatkozó minőségi követelmények meghatározása, megismertetése, majd ennek alapján oktatói és kutatói életút kidolgozása;
- az előmeneteli feltételek biztosítása mellett az oktatók és kutatók teljesítményének és előrehaladásának naprakész követése az MTMT és a PTE Kutatói Adminisztrációs Rendszere segítségével;
- teljesítmény-értékelési rendszer kidolgozása, amely megalapozza az oktatók és kutatók ösztönzését;
- A nemzetközi tudományos életben való részvétel növelése érdekében az oktatói-kutatói mobilitás további fejlesztése, a határokon átnyúló szoros együttműködések gyarapítása, a külföldi tapasztalatok beépítése a hazai munkába;
- A tehetséggondozás és kutatói utánpótlás-nevelés érdekében a középiskolás korosztály bevonása szakmai versenyek szervezése, szakmai orientáció, felkészítő tanfolyamok révén;
- a tudományos diákköri munka feltételrendszerének és elismertségének jobbá tétele;
- szakkollégiumaink munkájának támogatása, feltételeik javítása;
- a demonstrátori munka fontosságának növelése;
- kiemelkedő hallgatóink tudományos pályán tartása doktori képzéseink és a pályázati lehetőségek még jobb kihasználásával.

2. A kiemelt kutatási területek fejlesztése

- A kar által művelt tudományok széles körére és sokféleségére tekintettel a különböző tudományterületek sajátosságaihoz alkalmazkodva, az inter- és multidiszciplináris lehetőségek kihasználásával kutatói projektek kidolgozása, további kutatócsoportok létrehozása a működés megtervezésével, az eredmények felvázolásával és felülvizsgálatával;
- a rendelkezésre álló támogatási lehetőségek súlyozása a projektek, kutatócsoportok pályázati aktivitása és kutatási eredményei tükrében;
- külső források nagyobb mértékű bevonása a kutatótevékenység finanszírozásába;
- a kutatási eredmények eredményeinek közzétevése, növekvő arányú publikációk elismert tudományos fórumokon.

3. A tudományos eredmények hasznosulásának fejlesztése

- További stratégiai együttműködések (kétoldalú és konzorciális megállapodások) kialakítása és ápolása hazai és nemzetközi kutatóhelyekkel, a versenyszféra szereplőivel, e téren nagyobb mértékű támaszkodás alumnusainkra;
- az így létrehozott eredmények gazdasági--társadalmi hasznosításának elősegítése, törekvés a gazdaság, a társadalom és oktatás közötti tudástranszfer magasabb szintű megvalósulására;
- az eredmények felhasználásával új, a gazdasági--társadalmi elvárásoknak megfelelő, hazai és külföldi hallgatók számára vonzó képzések indítása.

III. Adminisztráció, közügyek

Céljainknak megfelelően a fejlesztési stratégiának e téren is a teljes akadémiai közösség javát kell szolgálnia az Egyetem és a társintézmények, valamint a minőségbiztosítási szervezetekkel együttműködésben. A hivatali munka nem intézményi működés elkülönült területe, fejlesztésében a közösség valamennyi tagja érintett, fejlesztési irányelvei az oktatással, kutatással összhangban kapnak meghatározást az alábbi szempontok szerint.

1. Hallgató-barát szolgáltatói szemlélet

- Világos és egyértelmű szabályozás a hallgatókat érintő adminisztratív folyamatokban a felvételi eljárástól a záróvizsgáig;
- Folyamatos, a változásokat naprakészen követő információk a tanulmányi előrehaladás, a tanulmányok lezárása adminisztratív kötelezettségeiről;
- A hatékonyság végett a tanulmányi ügyekre vonatkozó rendelkezések következetes, méltányos érvényre juttatása, rugalmasság az ügyintézés során az egyedi problémák, változatos élethelyzetek kezelésében.

2. A hallgatói mobilitás segítése

- Hatékony információ-szolgáltatás a mobilitási lehetőségekről;
- a hallgatók intézményközi mobilitásának tervezése és segítése során saját szabályaink, valamint a partnerintézmények szabályzata, gyakorlata együttes figyelembe vétele;

3. Partnerség

- A különböző adminisztrációs tevékenységek során gyűjtött információk megfelelő kezelése és elemzése a kar minőségügyi stratégiájában megnevezett más területekre vonatkozó fejlesztési tervek kidolgozásában;
- az elemzésekből leszűrhető hasznosítása az oktatásfejlesztési célok kijelölésében, a társadalmi felelősségvállalás irányainak meghatározásában, a belső és külső kommunikáció hatékonyságának növelésében.

4. Motiváció

- Annak tudatosítása, hogy a hivatal jó működésében a közösség minden tagja közvetlenül érdekelt;
- a tevékenységek összehangolt, átlátható, kölcsönösen értelmezhető rendszerének fejlesztése;
- egymás munkájának kölcsönös ismerete és méltánylása;
- az adminisztráció szerepeltetése az oktatói, hallgatói munka értékelésében annak tudatosítása végett, hogy ez a munka az akadémiai közösség más résztvevői munkájának is része.

5. Társadalmi felelősségvállalás

Az ESG 2015 hangsúlyozza, hogy a felsőoktatás minőségbiztosításának korszerű sztenderdjeit és irányelveit összefoglaló dokumentum a minőségfejlesztési tevékenységet vezérlő alapelvként tekint a társadalom szolgálatára, a társadalmi igények kielégítésére és a társadalmi kohézió előmozdítására – összekapcsolva az alapelveket az új, tanulóközpontú hozzáállás bevezetésével. Ennek érdekében a Kar a következő sajátos, eddigi eredményei alapján kitűzött célokat tartja szem előtt.

1. Kezdeményező szerep

A minőségbiztosítási tevékenységek során figyelembe kell venni a hallgatók, a többi érintett és a társadalom igényeit és elvárásait, egyben azonban – kezdeményező szerepből – elősegítjük a fejlődési szükségletek adekvát megfogalmazását, a lehetséges fejlődési irányok, alternatívák feltérképezését, annak tudatában, hogy a komplex módon értelmezett fenntartható fejlődés a gazdasági, a társadalmi, a természeti és a kulturális környezetre ható fejlesztések szinergiáját feltételezi, és tudásalapú társadalmakban a felsőoktatási intézmények a fenntartható fejlődés lokális és nemzetközi motorjává válnak.

2. Visszacsatolás

Tudatosítani kell, hogy a Kar a társadalmi felelősségvállalás jegyében megfogalmazódó tevékenységei a társadalmi-kulturális szférára, a közösségek életére közvetlenül hatnak, emellett az életminőség fejlesztésén, az emberi értékek képviselésén, a humán fejlesztés területein keresztül erős hatással vagyunk a gazdaság működésére is: a kutatási együttműködések, a kutatóközpontok munkájának eredménye közvetlenül visszacsatolást nyer a tágabb közösséget érintő fejlesztésekbe.

3. Érzékenység

Még jobban ki kell használnunk azt az előnyt, hogy tevékenységeink, kezdeményezéseink jól illeszkednek a fogyatékkal élő hallgatók megsegítésére bevezetett *Érzékeny Egyetem* koncepcióhoz; ugyanakkor a kar által művelt tudományágak kézenfekvővé teszik, hogy ezt az eredeti koncepciót újabb területekkel egészítsük ki.

4. Közösségi alapú tanulás

Építenünk kell arra, hogy a közösségi alapú tanulás (Community Based Learning) a környezeti-kapcsolati felelősség és a társadalmi fenntarthatóság eszméit és értékrendjét követő gyakorlat, amely a diákok felsőoktatásban végzett tanulmányi munkáját a kötelező gyakorlaton túl is összeköti az egyetemek környezetében működő közösségekkel, társadalmi szervezetekkel. Ki kell használnunk, hogy Karunkon az egyes tanszékeken túl a szakkollégiumok is végeznek ilyen, akár az egyes kurzusok tematikáiban is nyomon követhető tevékenységet, például a közösségi szükségletek felmérése során, vagy a helyi fejlesztési programokba, közösségfejlesztő tevékenységekbe történő bekapcsolódással.

5. Gyakorlati tapasztalatok

Élnünk kell - az előző területtel rokon, de a hallgató döntési szabadságát érvényre juttató - egyetemi önkéntesség azon előnyével, hogy a fogadó szervezetek értékes, képzett munkaerőhöz juthatnak, a diákok gyakorlati tapasztalatokat szerezhetnek, az egyetemi tanszékek – s általa a kar – erősebben integrálódik a helyi közösségbe. Még inkább számolnunk kell azzal, hogy ezáltal az érintett felek kapcsolati hálózata kiterjed, társadalmi tőkéjük megnövekszik, összességében erősödik a társadalmi kohézió. A múltban Karunk tartalmas munkakapcsolatot alakított ki a Baranya Megyei Önkéntes Centrummal. 2015-ben kezdeményeztük a teljes PTE szintjén megjelenő koordinált egyetemi önkéntességet. Ezekre a kezdeményezésekre építve célunk, hogy diákok mint regisztrált önkéntesek még nagyobb számban kapcsolódjanak be különböző, a közjóra irányuló civil kezdeményezésekhez, és segíthetik az állami és egyházi szervezetek munkáját.

6. Társadalmi kohézió

Sokat tudunk tenni a társadalmi kohézió erősítéséért a tágabb közösséget (a várost, a régiót) szolgáló rendezvényeink, az élethosszig tartó formális és nemformális tanulást szolgáló programjaink fenntartásával, fejlesztésével, annak tudatában, hogy egy sikeres beiskolázási, felvételi előkészítő program, a társadalmi befogadást elősegítő mentorprogram, a jól hasznosítható képzési programok önmagukban is fejlesztő hatásúak saját régióinkra nézve. Karunk sokszínűsége, sokoldalúsága révén kiemelkedően alkalmas arra, hogy tegyen a kulturális kompetencia fejlesztéséért, a különböző kultúrák, az eltérő társadalmi csoportokhoz tartozók együttműködésének, harmonikus együttélésének elősegítésért.